

УДК 342.9

*Вікторія Вікторівна Астрейко,
аспірантка відділу проблем державного управління
та адміністративного права Інституту держави і права
імені В. М. Корецького НАН України
ORCID: 0009-0006-5644-6038*

ОНЛАЙН-МЕДІАЦІЯ В ПУБЛІЧНО-ПРАВОВІЙ СФЕРІ: ВИКЛИКИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку правової системи України характеризується стрімкою цифровізацією публічного та приватного секторів, що відбувається в межах стратегічного курсу держави на інтеграцію до європейського правового простору. Процес вступу України до Європейського Союзу висуває жорсткі вимоги щодо гармонізації національного законодавства з *acquis communautaire*, зокрема, у частині забезпечення ефективного доступу до правосуддя та впровадження стандартів належного врядування (*good governance*). Паралельно із диджиталізацією державних сервісів в Україні зростає попит на застосування альтернативних методів вирішення спорів, зокрема медіації.

На початку 2026 року Україна отримала від Єврокомісії та Ради Європейського Союзу перелік критеріїв, за якими оцінюватиметься готовність вступу України до Європейського Союзу. Зокрема, у переліку критеріїв за главою 23 («Правосуддя та основні права») у пункті «Ефективність системи правосуддя» згадується необхідність розширення використання альтернативних способів вирішення спорів [1, с. 4]. Саме тому законодавці та урядовці повинні невідкладно розпочати імплементацію системних законодавчих змін, спрямованих на закріплення правового статусу онлайн-медіації як невід'ємного інструменту альтернативного вирішення спорів, що забезпечить її легітимність, високий рівень кіберзахисту та повну відповідність європейським стандартам ефективного вирішення спорів у публічно-правовій сфері.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти виникнення та розвитку процедур медіації та онлайн-медіації були предметом дослідження багатьох науковців-правників. Зокрема, Н. Бондарчук, О. Радченко у статті «Проведення медіації онлайн: міжнародний досвід та перспективи запровадження в Україні» досліджували правову природу та специфіку онлайн-медіації як інноваційного інструменту вирішення спорів в умовах воєнного стану та наслідків пандемії, проаналізували міжнародний досвід (Сінгапур, США, ЄС) та запропонували шляхи вдосконалення Закону України «Про медіацію» через розробку єдиних стандартів проведення дистанційних медіаційних процедур [2].

Л. Стрельбіцька і Т. Блашук у статті «Онлайн-медіація як інструмент для вирішення конфліктів серед біженців та внутрішньо переміщених осіб в умовах повномасштабної війни в Україні» розкрили питання онлайн-медіації як стратегічного інструменту подолання правових і соціальних конфліктів серед внутрішньо переміщених осіб (далі – ВПО) та біженців в умовах повномасштаб-

ної війни в Україні. Автори обґрунтовують необхідність створення національної цифрової платформи, інтегрованої з державними реєстрами та адаптації міжнародного досвіду для забезпечення доступу до правосуддя [3]. Н. Мазаракі у статті «Вирішення спорів онлайн: світовий досвід та перспективи запровадження в Україні» проаналізувала генезу і сучасний стан систем онлайн-вирішення спорів (ODR), визначила їхні ключові ознаки як позасудових методів та класифікувала основні типи. Також авторка сформулювала визначення поняття «вирішення спорів онлайн» [4]. О. Ізбаш у статті «Медіація та альтернативне вирішення спорів онлайн» здійснює порівняльний аналіз міжнародних платформ (Youstice, eBay Resolution Center) та нормативних підходів ЄС, акцентуючи увагу на технологічних перевагах автоматизації медіації та ризиках, пов'язаних із втраченою невербальною комунікацією [5]. В. Ільков у статті «Онлайн-медіація: міжнародні моделі та перспективи для правосуддя в Україні» дослідив провідні міжнародні моделі онлайн-медіації (Канада, Велика Британія, Нідерланди) та обґрунтовував доцільність їх імплементації, а також приділив увагу інтеграції цифрових платформ (ODR) із існуючою державною інфраструктурою, зокрема системою «Дія» та «Електронним судом», як засобу забезпечення безперервності захисту прав громадян [6]. О. Ковальчук у статті «Онлайн-медіація в цифровізації правосуддя» детально аналізує переваги дистанційного формату в умовах воєнного стану, водночас акцентуючи увагу на ризиках цифрової нерівності та необхідності розробки спеціальних правових механізмів для забезпечення юридичної сили онлайн-угод [7]. М. Розумна у статті «Актуальні проблеми та перспективи розвитку альтернативних способів урегулювання спорів в Україні: онлайн-медіація та посередництво» обґрунтовує необхідність упровадження онлайн-медіації в Україні як стратегічного інструменту забезпечення доступу до правосуддя в умовах глобальних криз (зокрема, пандемії COVID-19). Авторка аналізує міжнародний досвід (США, ЄС, Сінгапур), пропонує конкретні алгоритми дій онлайн-медіатора та наголошує на важливості створення національних цифрових платформ, що враховуватимуть правові та ментальні особливості українського суспільства [8].

Віддаючи належне проведенню науковим пошукам, слід визнати, що недосконалість і відсутність належного законодавчого регулювання онлайн-медіації при вирішенні публічно-правових спорів і конфліктів потребують внесення змін до нормативно-правових актів, що актуалізує обрану тематику дослідження.

Мета статті. Основною метою цієї статті є дослідження поняття онлайн-медіації в публічно-правовій сфері, визначення викликів цифровізації та окреслення перспектив впровадження онлайн-медіації в Україні.

Основні результати дослідження. Розвиток та активне впровадження онлайн-медіації в публічно-правовій сфері тісно пов'язані з розвитком та цифровою трансформацією державних інститутів, реформою судової влади та органів публічної влади. Сьогодні в Україні вже закладено фундамент для онлайн-медіації. У 2024 році на сайті «Судова влада України» в розділі «Громадянам» з'явилася рубрика «Медіація для вирішення спору». Тут міститься інформація про поняття, процедуру, переваги медіації та її співвідношення з судовим розглядом. Також громадяни можуть довідатися, як знайти медіатора для вирішення різноманітних спорів і конфліктів. Для зручності пошуку медіатора можна скористатися міжорганізаційною платформою mediation-help.com [9]. Багато медіаторів, зазначених у реєстрі, надають послуги як онлайн, так і офлайн, іноді – виключно тільки онлайн. Проте цією послугою можуть скористатися особи для вирішення приватно-правових спорів, адже для вирішення публічно-правових спорів мають бути чітко визначені порядок і процедура застосування медіації, зокрема у форматі онлайн. Відповідно до Закону України «Про судоустрій і статус суддів», процесуального законодавства України Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система забезпечує, серед іншого, можливість учасникам справи брати участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції [10]. Тобто після модернізації та внесення змін до законодавства можна було б використовувати наявні можливості для проведення відеоконференцій як майданчик для проведення присудової (судової) онлайн-медіації.

У січні 2026 року відбулося засідання робочої групи з питань розвитку та популяризації медіації Міжвідомчої координаційної ради з питань розвитку альтернативних способів вирішення спорів, створеної на базі Міністерства юстиції України, на якому суддя Великої Палати Верховного Суду Олена Білоконь запропонувала запровадити в Україні обов'язкові інформаційно-оціночні зустрічі з медіатором, які мають сприяти, а не перешкоджати доступу людей до правосуддя. Суддя зауважила, що від запровадження такої моделі виграють передусім громадяни, які не матимуть будь-яких обмежень на використання судового способу захисту, однак отримають фахове інформування про процедуру медіації, її можливості й переваги і реальну спробу розпочати мирне вирішення конфлікту [11]. На нашу думку, інформаційно-оціночні зустрічі з медіатором доцільно було б проводити саме у онлайн-форматі для зручності учасників та економії ресурсів.

Також необхідно забезпечити можливість вирішення адміністративних справ за скаргою відповідно до Закону України «Про адміністративну процедуру» (далі – ЗАП), використовуючи можливості медіації як у форматі онлайн, так і офлайн. Для проведення позасудової онлайн-медіації в публічно-правовій сфері, вважаємо, необхідно використовувати програму, яка забезпечить на найвищому рівні ідентифікацію сторін, конфіденційність, можливість за результатами медіації підписувати медіаційну угоду за допомогою електронних підписів, що забезпечить такій угоді юридичну значущість, доказову силу, прирівняну до документів на паперових носіях, та можливість її безперешкодного виконання суб'єктами владних повноважень у межах чинного законодавства. Як зазначає В. Ільков, Україна успішно розвиває електронне врядування, зокрема через платформу «Дія», що вже стала універсальним цифровим інструментом для надання державних послуг населенню. Це означає, що в Україні є відповідна технічна й адміністративна база для впровадження онлайн-медіації на державному рівні. Компоненти екосистеми «Дії» – авторизація через BankID, підпис документів КЕП, інтеграція з державними реєстрами, збереження даних у хмарних сервісах – можуть стати базовими технологічними рішеннями для майбутньої платформи онлайн-врегулювання спорів [6, с. 12–13]. Ми підтримуємо таку позицію автора та вважаємо, що програмою для застосування онлайн-медіації в публічно-правовій сфері може бути платформа «Дія». Створення платформи «Дія» стало одним із важливих кроків у питанні цифровізації в Україні, яка поєднає портал та мобільний застосунок. «Дія» забезпечила автоматизоване надання низки адміністративних послуг та значно мінімізувала бюрократичні бар'єри у відносинах громадянина з органами влади. Зокрема, законодавці могли б розглянути можливість впровадження функціоналу на базі «Дії» для вирішення публічно-правових спорів шляхом застосування онлайн-медіації. Впровадження онлайн-медіації на платформі «Дія», наприклад створення окремої послуги «Дія. Медіація» або ж «єМедіація», повністю відповідало б «духу» Рекомендації Rec (2001) 9 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо альтернатив судовому розгляду спорів між адміністративними органами й сторонами – приватними особами, оскільки вона мінімізує бар'єри для доступу громадянина до правосуддя та сприяє побудові партнерських відносин між державою та індивідом, переходячи від моделі «влада – підлеглий» до моделі «діалог – рішення».

Інший спосіб забезпечення впровадження медіації у форматі онлайн – це створення окремої платформи для альтернативного вирішення спорів, зокрема в публічно-правовій сфері. Як зазначають Л. Стрельбіцька і Т. Блащук, створення національної платформи для онлайн-медіації має стати пріоритетом, орієнтуючись на забезпечення доступності послуг незалежно від місця перебування користувачів. Ця платформа повинна бути інтегрованою з іншими державними системами, наприклад, реєстрами документів або базами даних соціальної допомоги, що спростить процес ідентифікації сторін і підвищить ефективність процедури. Важливо передбачити функції багатомовності та інструменти для моніторингу та оцінки якості роботи системи. Це уможливить не лише підвищити ефективність онлайн-медіації, а й забезпечити її доступність для широкого кола користувачів, включаючи ВПО та біженців [3, с. 94].

Вважаємо, що реалізація онлайн-медіації саме на базі «Дії» значно прискорила б процес впровадження онлайн-медіації при вирішенні спорів між суб'єктами владних повноважень та фізич-

ними і юридичними особами, оскільки функціонал та інтерфейс «Дії» вже знайомий багатьом і викликає довіру. Важливою умовою при впровадженні «Дія.Медіація» є забезпечення можливості звернення до адміністративного суду без втрати часу або процесуальних прав, якщо медіація не привела до результату. Як зазначає Н. Мазаракі, науково-технічний прогрес у галузі розробки онлайн-платформ для вирішення спорів онлайн має удосконалити процедури та якість вирішення спорів і сприяти їх попередженню, узагальнюючи статистику щодо причин, суті та порядку вирішення спорів [4, с. 10].

Водночас потрібно розуміти, що проведення медіації в онлайн-форматі має як свої переваги, так і недоліки. Зокрема, до переваг можна віднести: відсутність географічних перепон і можливість скористатися медіацією в будь-якому куточку світу; можливість користуватися послугами найкращих фахівців з медіації; економія ресурсів та часу, необхідного для поїздки; асинхронна комунікація – коли в сторони є час зважити всі «за» та «проти», вивчити докладніше пропозицію; зниження емоційної напруженості тощо.

Незважаючи на великий перелік переваг, онлайн-медіація має й свої недоліки, до яких можна віднести такі, як: відсутність електроенергії та доступу до Інтернету, недостатні навички цифровізації у сторін, що заважає налагодженню комунікації та взаємодії; технічні збої; ризик непорозуміння через неякісний зв'язок; відсутність можливості отримувати невербальну інформацію від співрозмовників; недостатня конфіденційність процесу та ін. Адже конфіденційність – це фундаментальний принцип медіації, що гарантує нерозголошення інформації, отриманої під час переговорів, і забороняє використання матеріалів медіації як доказів у суді, тому його забезпечення повинно гарантуватися сторонам, зокрема при онлайн-медіації та коли стороною медіації виступають органи публічної влади. На важливості дотримання конфіденційності наголошує також О. Ковальчук, яка зазначає, що при проведенні медіації через онлайн-платформу необхідно забезпечити, щоб у процедурі брали участь лише причетні до спору сторони, і серед присутніх не було сторонніх [7, с. 137]. При цьому необхідно знайти баланс для публічно-правових спорів, оскільки конфіденційність у публічній сфері має межу – медіаційна угода має бути прозорою для фінансового аудиту, тому що в спорах, де стороною виступає орган публічної влади, часто йдеться про використання державних коштів. Також, беручи участь у онлайн-медіації, медіатору складно проявляти цифрову емпатію, а саме розуміти, відчувати та враховувати емоції, мотиви й потреби інших людей під час онлайн-спілкування. Це потребує від медіаторів додаткової підготовки проведення медіації в дистанційному – онлайн-форматі для покращення навичок як технічних, так і комунікаційних. Як справедливо наголошують Н. Бондарчук і О. Радченко, проведення медіації в онлайн-форматі має низку викликів, які учасники повинні враховувати при її проведенні, зокрема, це висока залежність якості спілкування від цифрової грамотності учасників медіації [2, с. 159].

Проте, на нашу думку, наявні недоліки не повинні бути підставою для відмови від застосування онлайн-медіації, особливо при вирішенні спорів і конфліктів у публічно-правовій сфері, навпаки, це свідчить про необхідність створення спеціалізованих платформ, програм, які б технічно забезпечували високу якість зв'язку, інтуїтивний інтерфейс, належний рівень конфіденційності, захисту від кібератак та підвищення рівня обізнаності громадян у сфері цифрових технологій.

У 2023 році Міністерство цифрової трансформації України, Міністерство закордонних справ Великої Британії й Міністерство економіки та комунікацій Естонії вперше уклали тристоронній меморандум про співпрацю у сфері цифровізації. Створення цифрової коаліції дало старт для розвитку та підсилення співпраці у сферах цифровізації, електронного урядування, штучного інтелекту та відкритих даних. Естонія – світовий лідер цифрової трансформації і перша країна, досвід якої у розбудові цифрової держави вивчала Україна. Зокрема, на основі естонської платформи для взаємодії реєстрів X-ROAD побудована українська система обміну даними «Трембіта». Система «Трембіта» своєю чергою забезпечує роботу «Дії» та дає змогу отримувати онлайн-послуги швидко та без зайвої бюрократії [12]. Інтеграція міжнародного досвіду в галузях цифровізації, кіберзахисту та обробки персональних даних створює фундамент для масштабування якісних державних

сервісів, що є ключовим чинником формування суспільної довіри до діяльності органів публічної влади. Саме ці фактори сприятимуть активному впровадженню онлайн-медіації при вирішенні публічно-правових спорів в Україні.

У Керівних принципах № 15 для кращого виконання наявної Рекомендації щодо альтернатив судовому розгляду спорів між адміністративними органами і сторонами – приватними особами, ухваленої Європейською Комісією з ефективності правосуддя 7 грудня 2007 року (СЕРЕJ(2007)15), зазначається, що держави-члени і передусім їхні уряди та адміністративні органи відіграють головну роль у сприянні застосуванню альтернативних методів розв'язання спорів з приватними сторонами щодо індивідуальних адміністративних актів, договорів, цивільної відповідальності та інших суперечливих питань. Коли таке є необхідним, державам слід прийняти нове чи змінити вже чинне законодавство відповідно до принципів Рекомендації (наприклад, у окремих випадках передбачити обов'язковість внутрішнього перегляду, процедури примирення, медіації і переговорів задля врегулювання спору). Державам слід заохочувати адміністративні органи до перегляду типових форм договорів, угод щодо надання субсидій та інших форм допомоги з метою уможливлення й переважного застосування альтернативних методів розв'язання спорів [13, с. 2–3]. Тобто Керівні принципи спонукають уряди та адміністративні органи країн не зволікати з внесенням необхідних змін до законодавчих актів для повноцінного використання медіації, зокрема у форматі онлайн, та підкреслюють їх важливу та центральну роль у впровадженні медіації.

Закон України «Про медіацію» (далі – Закон) було ухвалено 16 листопада 2021 року, офіційно він набув чинності 15 грудня 2021 року. Проте, станом на лютий 2026 року, цей Закон не містить визначення поняття «онлайн-медіація» та не регламентує, в якій формі та порядку вона може здійснюватися в різних сферах. Однак така чітка регламентація онлайн-медіації є важливою для вирішення публічно-правових спорів, адже органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України [14]. Відповідно відсутність визначення та порядку застосування онлайн-медіації гальмує її активне використання та, по суті, перешкоджає її використанню в онлайн-форматі при вирішенні спорів і конфліктів, які виникають у публічно-правових відносинах.

Водночас громадська організація «Національна асоціація медіаторів України» 02.11.2021 затвердила Рекомендації для медіаторів щодо підготовки та проведення онлайн-медіації (далі – Рекомендації). Ці Рекомендації створені професійною спільнотою медіаторів як відповідь на ті виклики, що постають у щоденній діяльності медіатора у зв'язку з появою нових обставин, різноманітністю життєвих ситуацій, відсутністю розробленого регулювання на законодавчому рівні тощо й поширюються з метою надання опори для безпечної професійної медіаційної практики. У п. 1.1 Загальних положень Рекомендацій зазначається, що онлайн-медіація – це спосіб вирішення спорів між сторонами конфлікту за допомогою третьої нейтральної сторони – медіатора, спрямований на пошук рішень, що відображають інтереси кожної сторони, у процесі проведення переговорів у онлайн-режимі з використанням інформаційно-комунікаційних технологій дистанційної синхронної (одночасної) та/чи асинхронної (неодночасної) комунікації [15]. Ці Рекомендації – чи не єдиний документ, де зроблено спробу надати визначення поняття онлайн-медіації в Україні та окреслити порядок її застосування. Під час підготовки і проведення онлайн-медіації використовують такі інформаційно-комунікаційні технології, як синхронна (одночасна) комунікація (засоби аудіо-зв'язку (телефонна мережа, аудіоконференції у спеціальних застосунках); відеозв'язок (відеочати, спеціальні застосунки для відеоконунікації); асинхронна (неодночасна) комунікація (засоби аудіозв'язку (обмін голосовими повідомленнями в чаті), письмове листування (електронною поштою, в чаті), відеозв'язок (обмін відеоповідомленнями в чаті) [8]. Тобто Рекомендації передбачають широке коло засобів зв'язку, які можуть використовуватися під час онлайн-медіації.

Але, на нашу думку, при вирішенні публічно-правових спорів і конфліктів важливим є використання перевіреної програми, яка може забезпечити ідентифікацію сторін, належний

ступінь захисту та конфіденційності. Можна сказати, що ці Рекомендації підходять для використання при вирішенні спорів, конфліктів у приватно-правовій сфері, але для застосування запропонованих Рекомендацій при вирішенні публічно-правових спорів необхідно, щоб такі рекомендації були закріплені в законодавстві України та були обов'язковими для сторін медіації.

Також у Рекомендаціях зазначається, що онлайн-медіація можлива в будь-якому випадку за вибором медіатора або запитом сторін, при цьому є доцільною у таких випадках: сторони з будь-яких причин не вважають прийнятним спілкування віч-на-віч у межах одного приміщення; місця знаходження / проживання сторін та/або медіатора значно географічно віддалені одне від одного, існують перешкоди (фізичні, економічні, часові, епідемічні тощо) або небезпеки при переміщенні сторін та/або медіатора до місця зустрічі [15]. Такий підхід прибирає бар'єри при виборі формату медіації та залишає для сторін повну свободу вибору. Суть онлайн-медіації полягає в тому, що вона має бути доступною та зрозумілою для учасників, полегшувати процес врегулювання спорів і зберігати хороші стосунки між сторонами медіації, запобігаючи необхідності вирішення спору в суді.

Висновки. Впровадження онлайн-медіації в публічно-правовій сфері є не лише інструментом оптимізації правосуддя, а й важливим кроком у межах євроінтеграції України. Для виконання вимог глави 23 *acquis communautaire* («Правосуддя та основні права») Україна повинна розширити використання альтернативних способів вирішення спорів, зокрема медіації, адже це безпосередньо впливає на оцінку готовності України до вступу в Європейський Союз. Для реалізації цього завдання необхідно законодавчо врегулювати процедуру онлайн-медіації шляхом внесення змін до Закону України «Про медіацію», Кодексу адміністративного судочинства України та Закону України «Про адміністративну процедуру», які б передбачали порядок її застосування при вирішенні адміністративних скарг, застосування медіації під час судового розгляду та чіткі умови надання юридичної сили медіаційним угодам, підписаним за допомогою електронного підпису. Оптимальним технічним інструментом для цього є створення спеціалізованого функціоналу «Дія.Медіація» (єМедіація) на базі платформи «Дія», що забезпечить належний рівень ідентифікації сторін, захист персональних даних та правову легітимність процесу. Такий підхід уможливить трансформувати публічне адміністрування з моделі «влада – підлеглий» у модель «діалог – рішення», що забезпечить швидке та якісне розв'язання конфліктів і спорів між органами публічної влади та приватними особами, відповідаючи при цьому європейським стандартам ефективного доступу до правосуддя. Впровадження онлайн-медіації є важливим маркером європейської інтеграції України, що підтверджує курс на побудову ефективною, прозорою та людиноцентричною держави, де спори та конфлікти вирішуються не через тривалі судові тяганини, а шляхом конструктивного партнерського діалогу із застосуванням сучасних цифрових технологій.

Список використаних джерел

1. Узгоджені в ЄС кодифіковані критерії для України за Розділом 23. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/files/5/2/5256f03-23-benchmarks-eng.pdf> (дата звернення: 23.02.2026).
2. Бондарчук Н., Радченко О. Проведення медіації онлайн: міжнародний досвід та перспективи запровадження в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2023. Т. 3, № 75. С. 156–161. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2023/03/27-2.pdf>. DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.75.3.25> (дата звернення: 24.02.2026).
3. Стрельбіцька Л., Блащук Т. Онлайн-медіація як інструмент для вирішення конфліктів серед біженців та внутрішньо переміщених осіб в умовах повномасштабної війни в Україні. *Право*. 2024. № 3 (85). URL: http://www.law.stateandregions.zp.ua/archive/3_2024/17.pdf. DOI: <https://doi.org/10.32782/1813-338X-2024.3.15> (дата звернення: 25.02.2026).
4. Мазаракі Н. Вирішення спорів онлайн: світовий досвід та перспективи запровадження в Україні. *Правові новели*. 2017. № 3. С. 7–11. URL: http://www.legalnovels.in.ua/journal/3_2017/3.pdf (дата звернення: 25.02.2026).

5. Ізбаш О. Медіація та альтернативне вирішення спорів онлайн. *Київський часопис права*. 2022. № 1. С. 80–85. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/d9a35867-0ab1-4ec3-8911-a34d893a5b26/content>. DOI <https://doi.org/10.32782/klj/2022.1.12> (дата звернення: 25.02.2026).
6. Ільков В. Онлайн-медіація: міжнародні моделі та перспективи для правосуддя в Україні. *Слово Національної школи суддів України*. 2025. № 2 (51). URL: https://slovo.nsj.gov.ua/images/pdf/2025_2_51/ilkov.pdf. DOI: 10.37566/2707-6849-2025-2(51)-1 (дата звернення: 26.02.2026).
7. Ковальчук О. Онлайн-медіація в цифровізації правосуддя. *Приватне право і підприємництво: зб праць*. 2024. Випуск 24, частина 2. URL: http://ppp-journal.kiev.ua/archive/2024/24_2/61.pdf. <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2024.24.61> (дата звернення: 24.02.2026).
8. Розумна М. Актуальні проблеми та перспективи розвитку альтернативних способів урегулювання спорів в Україні: онлайн-медіація та посередництво. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 9. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/9/27.pdf>. DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.9.26> (дата звернення: 24.02.2026).
9. Сайт Судова влада України. URL: <https://court.gov.ua/gromadjanam/mediation-find/> (дата звернення: 15.02.2026).
10. Положення про порядок функціонування окремих підсистем (модулів) Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи. URL: <https://hcj.gov.ua/page/yesits> (дата звернення: 15.02.2026).
11. Сайт Верховного суду України. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/news/1954639/> (дата звернення: 20.02.2026).
12. Сайт Міністерства цифрової трансформації України. URL: <https://thedigital.gov.ua/news/technologies/ukraina-ta-estoniya-rezultati-partnerstva-u-tsifrovij-transformatsii> (дата звернення: 15.02.2026).
13. Керівні принципи № 15 для кращого виконання наявної Рекомендації щодо альтернатив судовому розгляду спорів між адміністративними органами і сторонами – приватними особами, ухвалені Європейською Комісією з ефективності правосуддя 7 грудня 2007 р. URL: <https://old.vkksu.gov.ua/userfiles/doc/serej/19-kerivnyy%20pryncyp1.pdf> (дата звернення: 11.02.2026).
14. Конституція України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 10.02.2026).
15. Рекомендації для медіаторів щодо підготовки та проведення онлайн-медіації: рішення правління ГО «НАМУ». URL: <https://namu.com.ua/ua/info/mediators/uyenspyereashchkl-ses-sroamr-pyeeekashchkl/> (дата звернення: 10.02.2026).

References

1. Uzghodzeni v YeS kodyfikovani kryterii dlia Ukrainy za Rozdilom 23. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/files/5/2/5256f03-23-benchmarks-eng.pdf> (data zvernennia: 23.02.2026) (in Ukr.).
2. Bondarchuk N., Radchenko O. Provedennia mediatsii onlain: mizhnarodnyi dosvid ta perspektyvy zaprovadzhennia v Ukraini. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu*. Serii: Pravo. 2023. T. 3, № 75. S. 156–161. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2023/03/27-2.pdf>. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.75.3.25> (data zvernennia: 24.02.2026) (in Ukr.).
3. Strelbitska L., Blashchuk T. Onlain-mediatsiia yak instrument dlia vyrishennia konfliktiv sered bizhenziv ta vnutrishno peremishchenykh osib v umovakh povnomasshtabnoi viiny v Ukraini. *Pravo*. 2024. № 3 (85). URL: http://www.law.stateandregions.zp.ua/archive/3_2024/17.pdf. DOI <https://doi.org/10.32782/1813-338X-2024.3.15> (data zvernennia: 25.02.2026) (in Ukr.).
4. Mazaraki N. Vyrishennia sporiv onlain: svitovyi dosvid ta perspektyvy zaprovadzhennia v Ukraini. *Pravovi novely*. 2017. № 3. S. 7–11. URL: http://www.legalnovels.in.ua/journal/3_2017/3.pdf (data zvernennia: 25.02.2026) (in Ukr.).
5. Izbash O. Mediatsiia ta alternatyvne vyrishennia sporiv onlain. *Kyivskyi chasopys prava*. 2022. № 1. S. 80–85. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/d9a35867-0ab1-4ec3-8911-a34d893a5b26/content>. DOI <https://doi.org/10.32782/klj/2022.1.12> (data zvernennia: 25.02.2026) (in Ukr.).
6. Ilkov V. Onlain-mediatsiia: mizhnarodni modeli ta perspektyvy dlia pravosudiv v Ukraini. *Slovo Natsionalnoi shkoly suddiv Ukrainy*. 2025. № 2 (51). URL: https://slovo.nsj.gov.ua/images/pdf/2025_2_51/ilkov.pdf. DOI 10.37566/2707-6849-2025-2(51)-1 (data zvernennia: 26.02.2026) (in Ukr.).
7. Kovalchuk O. Onlain-mediatsiia v tsyfrovizatsii pravosudiv. *Pryvatne pravo i pidpriemnytstvo: Zbirnyk naukovykh prats*. 2024, vypusk 24, chastyna 2. URL: http://ppp-journal.kiev.ua/archive/2024/24_2/61.pdf. <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2024.24.61> (data zvernennia: 24.02.2026) (in Ukr.).

8. Rozumna M. Aktualni problemy ta perspektyvy rozvytku alternatyvnykh sposobiv urehuliuвання sporiv v Ukraini: onlain-mediatsiia ta poserednytstvo. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. 2020. № 9. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/9/27.pdf>. DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.9.26> (data zvernennia: 24.02.2026).
9. Sait Sudova vlada Ukrainy. URL: <https://court.gov.ua/gromadjanam/mediation-find/> (data zvernennia: 15.02.2026) (in Ukr.).
10. Polozhennia pro poriadok funktsionuvannia okremykh pidsystem(moduliv) Yedynoi sudovoi informatsiino-telekomunikatsiinoi systemy. URL: <https://hcj.gov.ua/page/yesits> (data zvernennia: 15.02.2026) (in Ukr.).
11. Sait Verkhovnoho sudu Ukrainy. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/news/1954639/> (data zvernennia: 20.02.2026) (in Ukr.).
12. Sait Ministerstva tsyfrovoy transformatsii Ukrainy. URL: <https://thedigital.gov.ua/news/technologies/ukraina-ta-estoniya-rezultati-partnerstva-u-tsifroviiy-transformatsii> (data zvernennia: 15.02.2026) (in Ukr.).
13. Kerivni pryntsyipy № 15 dlia krashchoho vykonannia naiavnoi Rekomendatsii shchodo alternatyv sudovomu rozghliadu sporiv mizh administratyvnymy orhanamy i storonamy – pryvatnymy osobamy, ukhvaleni Yevropeiskoiu komisiieiu z efektyvnosti pravosuddia 7 hrudnia 2007 r. URL: <https://old.vkksu.gov.ua/userfiles/doc/cepej/19-kerivnyy%20pryncyp1.pdf> (data zvernennia: 11.02.2026) (in Ukr.).
14. Konstytutsiia Ukrainy. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 1996. № 30, st. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (data zvernennia: 10.02.2026) (in Ukr.).
15. Rekomendatsii dlia mediatoriv shchodo pidhotovky ta provedennia onlain-mediatsii: rishennia pravlinnia HO «NAMU». URL: <https://namu.com.ua/ua/info/mediators/uyenspyereashchkl-ses-sroamr-pyeekashchkl/> (data zvernennia: 10.02.2026) (in Ukr.).

Астрейко В. В. Онлайн-медіація в публічно-правовій сфері: виклики цифровізації та перспективи впровадження

Стаття присвячена дослідженню правової природи, викликів і перспектив впровадження онлайн-медіації в публічно-правовій сфері України в контексті євроінтеграційних процесів. Актуальність теми зумовлена необхідністю виконання критеріїв Єврокомісії 2026 року за главою 23 («Правосуддя та основні права»), що вимагають розширення використання альтернативних способів вирішення спорів для підвищення ефективності системи правосуддя. Проаналізовано сучасний стан цифровізації правосуддя та виявлено критичний законодавчий вакуум: відсутність у Законі України «Про медіацію» дефініції «онлайн-медіація» та процедурної регламентації її застосування в адміністративно-правових відносинах. Обґрунтовано доцільність імплементації медіації в межах Закону України «Про адміністративну процедуру» та КАС України. Окрему увагу приділено технологічному аспекту – пропозиції щодо створення сервісу «Дія.Медіація» на базі платформи «Дія». Такий підхід забезпечить надійну ідентифікацію сторін через кваліфікований електронний підпис, гарантуватиме конфіденційність і надасть медіаційним угодам юридичну значущість, прирівняну до паперових документів. Висвітлено переваги (економія ресурсів, асинхронна комунікація) та ризики (технічні збої, дефіцит «цифрової емпатії») онлайн-формату. Зроблено висновок, що перехід до моделі «діалог – рішення» через цифрові інструменти медіації є маркером європейської інтеграції та трансформації публічного адміністрування в людиноцентричну систему.

Ключові слова: онлайн-медіація, публічно-правові спори, цифровізація, платформа «Дія», євроінтеграція, *acquis communautaire*, адміністративна процедура.

Astreiko V. V. Online mediation in the public legal sphere: challenges of digitalization and prospects for implementation

The article examines the legal, procedural and technological aspects of implementing online mediation in the public law sphere of Ukraine. In the context of Ukraine's European integration and the European Commission's 2026 criteria under Chapter 23 ("Judicial system and fundamental rights"), the expansion of alternative dispute resolution is identified as a critical requirement for improving the efficiency of the justice system and achieving compliance with the *acquis communautaire*. The study examines the current legislative vacuum, noting that the current Law of Ukraine "On Mediation" lacks a clear definition and regulation of online mediation in administrative disputes. The author analyzes the potential for integrating mediation into the existing digital infrastructure of the state, in particular by proposing the creation of the "Diia.Mediation" ("e-Mediation") service. This platform will allow for the secure identification of parties, ensure the confidentiality of negotiations, and allow for the signing of legally binding mediation agreements using a qualified electronic signature (QES), thereby giving them the same legal force as paper documents signed by hand. The study highlights both the benefits of online mediation, such as eliminating geographical barriers, time efficiency, and reducing emotional stress, and the challenges, including the need for cybersecurity, technical reliability, and developing "digital empathy" among mediators. The author

concludes that these challenges are not obstacles to implementation, but rather catalysts for the creation of reliable, state-protected digital environments. The proposed legislative amendments to the Law “On Mediation”, the Code of Administrative Justice of Ukraine, and the Law “On Administrative Procedure” are proposed as important steps towards transforming the “authority-subordinate” interaction model into a “dialogue-solution” partnership system. Ultimately, the integration of online mediation into the national digital ecosystem is presented as a vital indicator of Ukraine’s commitment to building a transparent, people-centered state in line with European standards of effective access to justice.

Keywords: online mediation, public law disputes, digitalization, Diia platform, European integration, *acquis communautaire*, administrative procedure.

DOI: 10.33663/2524-017X-2026-17-553-561

Дата першого надходження рукопису до видання: 26.02.2026

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 09.04.2026

Дата публікації: 30.04.2026